

ANTONI MARI. CAMI DE RETORN

Isidor Cònsul

Antoni Marí, Un viatge d'hivern. Poètica. Edicions 62 / Ediciones Península.
Barcelona, 1989.

Antoni Marí és un d'aquests escriptors que esdevenen l'antídot i el paradigma més clar contra el perill de l'abundància fàcil, la frivolitat contagiosa i la xerrameca literària. Un d'aquests autors d'obra breu i d'exigència màxima, acostumats a treballar només en un marc de rigor i responsables, en darrer terme, d'una obra que acostuma a ser intensa i exquisida. Si ho concreto en el cas de l'autor eivissenc, és una consideració que trobo vàlida pels llibres d'assaig (L'home de geni, 1984 i La voluntat expressiva, 1988), i també per una curta però enèrgica experiència poètica que, en deu anys, ha fruitat només en dos llibres: El preludi (1979) i Un viatge d'hivern, encara calentó de la darrera fornada.

A mesura que es fa camí pels topants d'Un viatge d'hivern, els versos d'Antoni Marí acosten el lector a l'eco d'unes veus antigues -Dant, Ausiàs March, Carner, les preguntes de l'"ubi sunt"- i és molt fàcil, per aquesta raó, de trobar-se instal·lat en la mena de confort del que viatja en bona companyia, amb els referents clars, la paraula justa, una música que bressola i la seguretat que el "preludi" de deus anys enrera arriba ara als compassos més harmònics i nuclears de la simfonia. Els versos i la veu d'El preludi treballaven un llenguatge planer, una expressió senzilla, una sintaxi elegant i un domini

ample dels recursos clàssics. En aquests deu anys la tonalitat no ha variat en excés i la primera sorpresa és trobar-se davant de poemes confegits amb un motllo tan clàssic com ho són les octaves italianes o de resseguir el joc de la intensitat amb el vell recurs de les repeticions.

L'opció formal, doncs, s'orienta cap a l'antiga recepta del poema ben falcat, una alternativa que continua demostrant la seva excel·lència i eficàcia, sobretot si el poeta té alguna cosa a dir, sap dir-la i entén com s'ha d'executar la particular gimnàstica d'un poema. Diria que les tres condicions s'acompleixen en el darrer llibre d'Antoni Marí, amb el dubte, només, si alguna rima no queda un punt postissa o bé si hi ha qualche vers que no acaba de lliscar amb la rotunditat que ho fa la majoria. Qui sap si és per aquesta raó que l'obra conquereix llibertat formal a mesura que avança i tendeix a esquinçar la cotilla de les seccions de l'introit. De tota manera, una lectura atenta de l'apartat VIII -que és un dels eixos del llibre- serveix per ajustar les coordenades d'un poema arrodonit amb traça i ofici.

Com ja succeïa també a El preludi, em penso que Un viatge d'hivern s'ha de considerar com un únic poema dividit en dotze apartats o seccions. I si deu anys enrera el poeta intuïa l'albada i mirava de fer camí de l'obscuritat cap a la llum, els dotze cants d'Un viatge d'hivern enfilen en certa manera un camí de retorn: Sóc arribat a la negra clausura/ on la mort és la nit i la nit el no-res. Els versos d' Un viatge d'hivern marquen un camí de despullament i renúncia, de perplexitat i d'incertesa davant de la impossibilitat de trobar, en el cas que hi sigui, una realitat superior. Fa uns mesos, a la revista "Lletra de Canvi", el poeta comentava l'estat de crisi en què viu sempre

l'home, i que la literatura, des de Petrarca, no fa altra cosa que parlar-nos-en, d'aquesta crisi. Tot allò que ens envolta és un engany, una fal·làcia o una ficció. Per aquesta raó, la vida és la gèlida duresa d'un viatge al pic de l'hivern i l'home, perdut per l'aridesa del desert, viu condemnat a cercar desesperadament el recer d'un amagatall, l'ajut d'uns caminadors o l'escalf d'una colla de mentides per anar tirant. Sovint, la ciència, el pensament, el somni o la poesia esdevenen el refugi efímer que hom cerca. Massa efímer, però, i al capdavant de debades. En el darrer cant, el poema d'Antoni Marí clou, lúcidament, l'experiència en el paisatge d'un palau gebrat, amb un viatger de mans balbes, ment gelada i sense possibilitats de caliu de cap mena. Ni la viola, ni la ploma, ni l'arc del violí poden fondre els cristalls de la neu. L'única alternativa és el no-res: morir tot sol enmig de la gebrada i sense estels per sostenir el seu plany.

Isidor Cònsul